

Artykuł 21 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

- 1. Każdy człowiek ma prawo do uczestniczenia w rządzeniu swym krajem bezpośrednio lub przez swobodnie wybranych przedstawicieli.*
- 2. Każdy człowiek ma prawo równego dostępu do służby publicznej w swym kraju.*
- 3. Wola ludu będzie podstawą władzy rządu; wola ta będzie wyrażona w okresowo przeprowadzonych i rzetelnych wyborach, które powinny być powszechne i równe oraz przeprowadzone w tajnym głosowaniu lub innej zapewniającej wolne głosowanie procedurze.*

I. Informacje ogólne

Chociaż w art. 21 PDPCz nie pada bezpośrednio słowo „demokracja”, to w rzeczywistości, w trzech zwięzłych akapitach, przedstawia on niektóre z podstawowych zasad tego ustroju. Prawo do uczestniczenia w prowadzeniu spraw publicznych, w tym prawo do głosowania i kandydowania w wyborach, leżą u podstaw demokratycznych rządów opartych na woli ludu. Prawdziwe, rzetelne wybory są zatem niezbędnym i podstawowym elementem środowiska, które chroni i wspiera prawa człowieka.

Przyjęcie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka niewątpliwie przyczyniło się do rozwoju demokracji na całym świecie. Od owego czasu znacznie wzrósł odsetek państw, w których rządy są sprawowane przez władzę wybraną w powszechnych, równych wyborach.

Demokracje to nie tylko wybory i parlamenty – mają na nie również wpływ skuteczne kanały szerszego udziału obywateli w dyskusjach i decyzjach politycznych, w tym na szczeblu lokalnym i regionalnym. Praworządność i prawa człowieka uważane są bowiem za niezbędne do funkcjonowania prawdziwie demokratycznego systemu.

Podsumowując - prawo do wolnych wyborów jest kluczowe dla każdej demokracji. Państwa powinny dołożyć wszelkich starań, aby wybory spełniały międzynarodowe standardy praw człowieka i odbywały się w środowisku, w którym wszyscy będą mogli na równi korzystać ze swoich podstawowych praw.

II. Art. 21 PDPCz a przywództwo kobiet i udział w życiu politycznym

Równe uczestnictwo i przywództwo kobiet w życiu politycznym i publicznym powinny stanowić podstawę każdego państwa. Niestety, nawet ogólnie dobrze funkcjonujące demokracje często cierpią na poważne niedociągnięcia, takie jak stopień uczestnictwa kobiet w życiu publicznym. Dane pokazują, że kobiety są niedoreprezentowane na wszystkich szczeblach podejmowania decyzji na całym świecie, a osiągnięcie paritetu płci w życiu politycznym jest dalekie. W wielu państwach, ze względu na ograniczenia prawne lub też z innych powodów, zdolność kobiet do aktywności politycznej oraz dostęp do stanowisk w sprawach publicznych są poważnie ograniczone. Kobiety mogą być również bardziej narażone na nękanie, zastraszanie lub przymus, jeśli uczestnictwo w życiu politycznym jest postrzegane jako sprzeczne z tradycją.

Kobiety na najwyższych stanowiskach państwowych

- Według Women's Power Index, kobiety pełnią funkcję szefów państw lub rządów tylko w 22 spośród 193 państw, a 119 krajów nigdy nie miało kobiety przywódczyni.

- Tylko w 9 krajach kobieta jest głową państwa, a w 13 kobieta stoi na czele rządu.
- Jak podaje Unia Międzyparlamentarna i UN Women, tylko 21 % ministrów w rządach państw stanowiły kobiety, a tylko 14 krajów osiągnęło 50 lub więcej procent kobiet w gabinetach.

Kobiety w parlamentach narodowych

- Według Unii Międzyparlamentarnej, tylko 25% wszystkich parlamentarzystów krajowych na świecie to kobiety.
- Tylko w czterech państwach co najmniej 50% miejsc w parlamencie zajmują kobiety (Rwanda z 61 procentami, Kuba 53 %, Boliwia z 53 % i Zjednoczone Emiraty Arabskie z 50 %).
- Kolejnych 19 krajów osiągnęło lub przekroczyło 40 % - było to dziewięć państw w Europie, pięć w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, cztery w Afryce i jeden na Pacyfiku.
- Na całym świecie jest 27 państw, w których kobiety stanowią mniej niż 10 % parlamentarzystów.

III. Dziesięć zasad ochrony praw człowieka w wyborach prezydenckich w USA w 2020 r.

Opierając się o międzynarodowe dokumenty odnoszące się do praw człowieka oraz oferujące cenne standardy ochrony podstawowych praw człowieka podczas wyborów, z racji odbywających się w 2020 r. w Stanach Zjednoczonych wyborów prezydenckich, organizacja Human Rights Watch opracowała „Dziesięć zasad ochrony praw człowieka”, które powinny być przestrzegane w trakcie wyborów w USA. Poruszono w niej różne problemy i niedogodności, z którymi najczęściej spotykają się obywatele biorący udział w głosowaniu. Lista ta przedstawiała się następująco:

1. Zapewnienie wszystkim uprawnionym wyborcom możliwości wykonywania swojego prawa do głosowania poprzez skuteczne komunikowanie się o procedurach głosowania, łatwe udostępnianie różnych opcji głosowania oraz przyjmowanie dodatkowych środków w razie potrzeby.
2. Zapewnienie prawa do głosowania bez dyskryminacji i skutków dyskryminacyjnych.
3. Ochrona prawa do zdrowia podczas głosowania i wykonywania innych czynności wyborczych.
4. Zapewnienie możliwości do szybkiej weryfikacji, odwołania i zadośćuczynienia w przypadku naruszenia prawa do głosowania.
5. Zezwalanie na nieskrępowane monitorowanie wyborów przez bezstronnych obserwatorów.
6. Zachowanie prawa do głosowania i „woli ludu” w trakcie liczenia głosów.
7. Zapobieganie zastraszaniu wyborców i przemocy ze strony ekstremistów i innych grup przed wyborami, a także w ich trakcie i po zakończeniu.
8. Zapewnienie dostępu do dokładnych informacji wyborczych; podejmowanie działań w celu zapobiegania lub łagodzenia naruszeń praw.
9. Zapewnienie prawa do zgromadzeń.
10. Minimalizacja aresztowań i używania siły w odpowiedzi na protesty.